

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מאפיינים קוגניטיביים והתנהגותיים של הזדקנות פתולוגית ונורמלית
של המוח - 51445

תאריך עדכון אחרון 17-11-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פסיכולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר טל שני-אור

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: shany-ur.tal@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ג' ו-ה' בתיאום מראש

מורי הקורס:
ד"ר טל שני-אור

תאור כללי של הקורס:
הקורס יעסוק במאפיינים הקוגניטיביים וההתנהגותיים ובנירופסיכולוגיה של הזדקנות נורמלית של המוח לעומת הזדקנות פתולוגית של המוח כתוצאה ממחלות נירו-דגנרטיביות. יידונו דרכי אבחון והתערבות תוך שימוש בדוגמאות קליניות.

מטרות הקורס:
- היכרות עם ההשפעה של הזדקנות נורמלית של המוח על תהליכי חשיבה, רגש והתנהגות.
- היכרות עם השפעתן של מחלות פתולוגיות (דמנציות) על המוח ועל תהליכי חשיבה, רגש והתנהגות, תוך שימוש בדוגמאות קליניות.
- היכרות עם המאפיינים הנירופסיכולוגיים של מטופלים עם מחלות שונות, ועם דרכי אבחון מרכזיות ועקרונות לאבחנה מבדלת.
- היכרות עם גורמי סיכון וגורמים פרוטקטיביים בתחום הזדקנות המוח, וכן עם דרכי טיפול והתערבות בקרב אוכלוסיות אלו.

תוצרי למידה
בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
- להבין את הקשר בין שינויים מוחיים תלויי גיל ומחלה לבין שינויים בקוגניציה ובהתנהגות.
- לזהות את המחלות הנירודגנרטיביות על פי ביטוייהן הקוגניטיביים וההתנהגותיים, ולהבחין בין ביטויים אלו לבין הביטויים של הזדקנות נורמלית.
- להכיר את הקריטריונים לאבחנת מחלות נירודגנרטיביות נפוצות.
- להכיר דרכים מרכזיות לאבחון והתערבות בתחום הזדקנות המוח.

דרישות נוכחות (%) :
80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות, דיונים במאמרים, וניתוח מקרים מהקליניקה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
1. שינויים במוח לאורך החיים, וגורמים המשפיעים על התפתחות והזדקנות המוח
2. שינויים מבניים ושינויים בחומר הלבן בהזדקנות נורמלית של המוח והשפעתם על קוגניציה והתנהגות
3. השפעת הזדקנות נורמלית של המוח על תהליכים רגשיים וחברתיים, אישיות ומצב רוח
4. מהזדקנות נורמלית ל-MCI (mild cognitive impairment)
5. מאפיינים קוגניטיביים והתנהגותיים של מחלת אלצהיימר
6. מאפיינים קוגניטיביים והתנהגותיים של דמנציה פרונטו-טמפורלית
7. מאפיינים קוגניטיביים והתנהגותיים של שלושה וריאנטים של אפאזיה פרוגרסיבית
8. מאפיינים קוגניטיביים והתנהגותיים של דמנציות מוטוריות בעיקרן (HD, ALS, PSP, PD)

-
9. אבחון נוירופסיכולוגי בקרב מבוגרים: ניתוחי מקרים קליניים ואבחנה מבדלת
10. דרכי מניעה, טיפול והתערבות, גמישות וחסינות המוח.

חומר חובה לקריאה:

* ייתכנו עדכונים במהלך הקורס *

- Kramer, J. H., Mungas, D., Reed, B. R., Wetzel, M. E., Burnett, M. M., Miller, B. L., ... & Chui, H. C. (2007). Longitudinal MRI and cognitive change in healthy elderly. *Neuropsychology*, 21(4), 412-418.
- Gazzaley, A., & D'Esposito, M. (2007). Top-down modulation and normal aging. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1097(1), 67-83.
- Kerchner, G. A., Racine, C. A., Hale, S., Wilhelm, R., Laluz, V., Miller, B. L., & Kramer, J. H. (2012). Cognitive Processing Speed in Older Adults: Relationship with White Matter Integrity. *PLoS ONE*, 7(11), e50425.
- Charles, S. T., & Piazza, J. R. (2007). Memories of social interactions: age differences in emotional intensity. *Psychology and aging*, 22(2), 300-309.
- Weintraub, S., Wicklund, A. H., & Salmon, D. P. (2012). The Neuropsychological Profile of Alzheimer Disease. *Cold Spring Harbor Perspectives in Medicine*, 2(4), a006171.
- Rascovsky, K., Hodges, J. R., Knopman, D., Mendez, M. F., Kramer, J. H., Neuhaus, J., ... Miller, B. L. (2011). Sensitivity of revised diagnostic criteria for the behavioural variant of frontotemporal dementia. *Brain*, 134(9), 2456-2477.
- Gorno-Tempini, M. L., Hillis, A. E., Weintraub, S., Kertesz, A., Mendez, M., Cappa, S. F., ... Grossman, M. (2011). Classification of primary progressive aphasia and its variants. *Neurology*, 76(11), 1006-1014.
- Kramer, J. H., Jurik, J., Sha, S. J., Rankin, K. P., Rosen, H. J., Johnson, J. K., & Miller, B. L. (2003). Distinctive neuropsychological patterns in frontotemporal dementia, semantic dementia, and alzheimer disease. *Cognitive and Behavioral Neurology*, 16(4), 211-218.
- Possin, K. L. (2010). Visual Spatial Cognition in Neurodegenerative Disease. *Neurocase*, 16(6), 466-487.
- Shany-Ur, T. & Rankin, K.P. (2011). Personality and social cognition in neurodegenerative disease. *Current Opinion in Neurology*, 24(6), 550-555.
- Middleton, L. E., & Yaffe, K. (2009). Promising strategies for the prevention of dementia. *Archives of Neurology*, 66(10), 1210-1215.

O'Shea, D. M., Fieo, R. A., Hamilton, J. L., Zahodne, L. B., Manly, J. J., & Stern, Y. (2015). Examining the association between late-life depressive symptoms, cognitive function, and brain volumes in the context of cognitive reserve. *International journal of geriatric psychiatry*, 30(6), 614-622

חומר לקריאה נוספת:

- Seeley, W. W., Crawford, R. K., Zhou, J., Miller, B. L., & Greicius, M. D. (2009). Neurodegenerative diseases target large-scale human brain networks. *Neuron*, 62(1), 42-52. <http://doi.org.ucsf.idm.oclc.org/10.1016/j.neuron.2009.03.024>
- Sun, F. W., Stepanovic, M. R., Andreano, J., Barrett, L. F., Touroutoglou, A., & Dickerson, B. C. (2016). Youthful Brains in Older Adults: Preserved Neuroanatomy in the Default Mode and Salience Networks Contributes to Youthful Memory in Superaging. *The Journal of Neuroscience*, 36(37), 9659-9668
- Hedman, A. M., van Haren, N. E., Schnack, H. G., Kahn, R. S., Pol, H., & Hilleke, E. (2012). Human brain changes across the life span: a review of 56 longitudinal magnetic resonance imaging studies. *Human brain mapping*, 33(8), 1987-2002.
- Sturm, V. E., Yokoyama, J. S., Seeley, W. W., Kramer, J. H., Miller, B. L., & Rankin, K. P. (2013). Heightened emotional contagion in mild cognitive impairment and Alzheimer's disease is associated with temporal lobe degeneration. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 110(24), 9944-9949. <http://doi.org/10.1073/pnas.1301119110>
- Mather, M., & Carstensen, L. L. (2005). Aging and motivated cognition: The positivity effect in attention and memory. *Trends in cognitive sciences*, 9(10), 496-502.
- Luong, G., Charles, S. T., & Fingerman, K. L. (2011). Better with Age: Social Relationships Across Adulthood. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(1), 9-23.
- Scarmeas, N., & Stern, Y. (2003). Cognitive reserve and lifestyle. *Journal of clinical and experimental neuropsychology*, 25(5), 625-633.
- Snowdon, D. A. (2003). Healthy aging and dementia: findings from the Nun Study. *Annals of internal medicine*, 139(5), 450-454.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 75 %
הגשת תרגילים 15 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: